

деса ще раз показує, як правильно одягати маски. Однак її мало хто слухає. Тепер почалася справжня паніка.

А я думаю, який сенс одягати маску: щоб відчувати, як ми розіб'ємося? Краще заснути; зараз тиск у салоні впаде, і Морфей розчинить перед нами ворота сновидінь.

«Гуси-гусенята, візьміть мене на крилята!» Однак поруч із лайнером не летить жалісливе найостанніше гусеня, ні його байдужі передостанні побратими, ні черстві середні, ні жорстокі перші гуси – я б і їх умовила, якби побачила, але їм на такій швидкості за лайнером не встигнути! Хто ж мене підхопить на крила?

Агов, білі лебеді! Де ви?! Виручайте! У вас же крила більші, ви спритніші, підлітайте, мене хапайте!.. Проте лебеді чомусь на мене образилися – пролітають мимо, незворушні. Ну, підхопіть мене! Хочете, я з вами в Україну повернуся, не буду в Америці зоставатися – обіцяю!

Але лебеді зникли, я тільки бачу, наче крізь сон, як відірвався шмат крила – так легко, немов хто відламав шматок шоколаду, загорнутого у фольгу.

Ми ж встигли пролетіти понад шість годин, ми ж уже десь недалеко від Америки. Може, орлан нас підхопить, покине свої оливки та стріли й порятує нас. Хіба йому важко? Ох, марна надія, він такий зайнятий і незворушно зосереджений на зеленому папірцеві, йому не до нас.

Любі гуси-лебеді!!!

Ніхто мене не чує...

Тільки десь далеко, у загубленому краї, відкривають важку дубову ляду райські птахи, і, змахнувши вишиваними крильми, піднімається в небо рушник.

«... візьміть мене на крилята», – беззвучно шепочу я, і мене ніжно огортають білі крила.

ТІ, ЩО НІКОЛИ НЕ ПЛАЧУТЬ

Наші чоловіки тверді, мов криця. Коли вони беруть свої булатні мечі й ідуть захищати нашу землю, ми проводжаємо їх стоячи. Ми не ридемо, щоб наші сльози не проржавили їхні мечі й не підточили їхні серця. Їм потрібні міцні клинки і несхитний дух, бо на нашу землю зазіхає багато ворогів.

Наша земля – кам'яниста рівнина. Вона родить нам бідний урожай. Вона не дає нам ні квітів, ні соковитих плодів – величезні каменюки виростають на ній щороку; однак ми любимо її, бо вона – наша земля.

Тільки наші чоловіки можуть обробляти нашу землю. Ні буйволи, ні верблюди, ні слони – ніякий стожильний звір не спроможний протягнути плуга по нашій землі – така вона туга. Тільки наші чоловіки виорюють її і виносять своїми жилавими руками пудові брили, і потім вони беруть до рук свої мечі й ідуть давати відсіч нападаючим. А ми засіваємо землю. Сонце спікає нам спину, але ми не роняємо сліз, щоб вони не спалили зерно. Ми повинні виростити його, щоби спекти хліб нашим чоловікам, коли ті повернуться додому.

На нашій землі немає озер. Наші чоловіки продовбали в граніті глибокі колодязі. Потрібно півдня, щоб витягнути з глибоченного колодязя відро води, не раз металевий трос урізається нам у руки, але ми не плачемо, щоб наші сльози не скаламутили воду, якою ми напуваємо наших чоловіків й омиваємо їхні рани.

Ми народжуємо здорових дітей – щоб вони підтримували наших чоловіків і продовжували рід на нашій землі. Коли ми даємо нашим дітям життя,

ми не скімливо, щоб наші сльози не затьмарили їхнього майбутнього.

Ми співаємо, коли прядемо кужіль або тчемо полотно, ми посміхаємося, коли наші діти навчаються ходити. Ми танцюємо, коли сідає сонце, щоб наші чоловіки бачили здалеку наші тіні і знали, що в нас усе гаразд.

Ми носимо сірий одяг, бо сірий – колір нашої землі. Ми відпускаємо довге волосся, бо наші чоловіки люблять спати на ньому, мов на м'якій подушці, відпочиваючи після своїх звитяг.

Коли наші чоловіки повертаються додому зі славною перемогою, наші очі залишаються такими ж сухими, як завжди: у келихах вина, якими ми віншуємо наших звитяжців, не повинно бути жодної солоної краплі.

Коли наші чоловіки кують собі нові мечі, ми роздмухуємо міхами полум'я в горні. Нам доводиться напружувати всі сили, бо потрібен палючий вогонь, щоб розплавити тверду руду нашої землі. З наших чіл градом котиться піт, але він тільки робить сталь міцнішою. Тисяча крапель поту і жодної сльозинки – секрет меча, що витримує сто боїв.

Тільки ми ще живемо на своїй землі. Усіх наших сусідів уже давно винищили чи полонили й перетворили в рабів і худобу. Лише наші чоловіки непереможні. Тому, коли хтось із них гине в бою, ми не голосимо по ньому, бо впевнені, що він поліг як герой, і Бог прийме його до свого прекрасного небесного саду.

Коли помирає котрась із нас, ми не квилимо, бо знаємо, що ця жінка гідно прожила своє життя

і зустрінеться зі своїм милим під райськими деревами.

Ми молимося без сліз. Ми без плачу зустрічаємо жорстоку зиму і проводжаємо лагідну весну. Ні суховій, ні граду, ні дикий тигр ніколи не бачили наші очі вологими.

Наші очі сині-сині – мов небо, – бо ми не дозволили жодній сльозинці розбавити їхню синь.

Зараз, коли вороги вдерлися в наш дім, я зціпила зуби. Вони підступно заманили наших чоловіків у пастку, бо не могли здолати їх у чесному бою. Вони твалтують моїх сестер, вони вішають моїх дітей, вони відтяли мені груди своєю кривою шаблею, але я мушу зціпити зуби, бо вони легко розтопчуть мої сльози, і тільки мій сухий синій погляд вони не зможуть розтоптати.

За нас здвигнеться наша земля, і скине гнобителів, і нас оплаче...

– Пані та панове, якщо ви станете півколом, вам буде краще мене чути. Ми знаходимося перед унікальним природним і культурним явищем – так званими Небесними садами. Сади займають площу близько десяти гектарів і розташовані в кліматично несприятливих умовах на межі напівпустелі і пустелі. Однак, через досі не з'ясовані причини, біологічна різноманітність наявної флори надзвичайно багата і поступається лише лісам басейну Амазонки. Як я уже говорив, ученим важко пояснити цей факт. Існує припущення, що частина рослин була завезена з інших куточків планети. Можливо, тут на певний час оселялися якісь кочові племена, котрі приносили з собою різні рослини. За іншою версією, у цій місцевості була резиденція котрогось із могутніх правителів давнього світу і саме за його розпорядженням було закладено цей сад. Однак є загадкою, як давнім садівникам, ким би вони не були, вдалося акліматизувати всі ці рослини в таких суворих умовах. Також на території цих садів спостерігається цілий ряд фізичних, зокрема, магнітних аномалій.

– Пане екскурсоводе, скажіть, будь ласка, чи проводилися розкопки на цій території, щоб ідентифікувати культуру, котра тут була?

– З цього приводу точаться гарячі дискусії між археологами та антропологами з одного боку і біологами та екологами – з другого. Перші наполягають на необхідності таких розшуків, говорять, що, вірогідно, знахідки перевернуть наші уявлення про давні культури. Другі заперечують, бо руйнувати такий унікальний екокомплекс – злочин. Цю територію сканували за допомогою спеціальних суперсильних радарів та знімали із супутника і виявили, що справді, під товщею шару є залишки явно антропологічного походження. Можливо, у майбутньому, з розвитком техніки, учені знайдуть спосіб розгадати цю загадку, не руйнуючи тут нічого.

– Пане екскурсоводе, у нашому путівнику віддрукована легенда про жінок, які ніколи не плакали. Це правда?

– Як ви розумієте, кожна легенда є легендою. Вона ніколи не буває чистою вигадкою...

– Я не про те запитувала. Тут справді жило таке дике суспільство, що примушувало жінок виконувати всю важку хатню роботу, доки чоловіки вправлялися у військових навиках, і цим жінкам навіть заборонялося плакати?

– Це легенда про синьооких жінок. До речі, астрономи, які тут бували, стверджують, що це єдине місце на землі, де вечірне і вранішнє небо набуває особливого густого синього кольору.

– При чому тут колір неба?! Цю легенду треба заборонити із психотерапевтичних міркувань: вона може травмувати дівчаток, котрі в нормальному суспільстві заохочуються до того, щоб розряджати різні емоції з плачем...

– Так, так, я приєднуюся до цієї думки. Тут було примітивне суспільство, повністю залежне від природи, і легенда навчала покірності несприятливим факторам довкілля...

– Чи не ліпше продовжити дискусію в автобусі, а то тут дуже спекотно...

– І мені нестерпно жарко, досить уже...

– Гаразд, панове, прошу всіх до нашого комфортабельного автобуса. Пані, попрошу Вас підняти пляшку з-під кока-коли, яку Ви щойно викинули.

– Пфе, подумаеш...

– Пані, не хочу Вас лякати, щоб мене не звинуватили, що я розказую відвідувачам неправильні легенди, але є таке повір'я, що з тими, хто робить тут різні негарні речі, згодом трапляються усілякі неприємності.

– Ну ще скажіть, що тут є якесь прокляття.

– Це не зовсім прокляття, це діє як захист цих садів. Є задокументовані випадки.

– Ну годі Вам повчати, ми приїхали розважатися, а не лекції вислуховувати. Якщо ці сади такі цінні, могли б тут прибиральників найняти...

– Хлопче, пересторога шкодити стосується і того, щоб нічого з цього саду не виносити.

– Але ж це тільки дрібний камінчик.

– Це не просто камінчик, це унікальний мінерал – фулерит.

– І що в ньому такого унікального? Камінчик як камінчик.

– Він твердіший за алмаз.

– Ова! Щось не чув про такий.

– І не дивно: у природних умовах фулерит зустрічається надзвичайно рідко. Якби Ви знали, з чого, за легендою, він утворився, Вам би обпекло руки від доторку до нього.

– То нащо нас сюди взагалі було привозити: те не можна, те не можна, їхали дві години пустелею, тільки щоб якісь нісенітниці й нотації вислухати...

– Так, так, ми поскаржимося в турагенцію...

Коли ми зустрілися з нашими чоловіками в небесному саду, вони, подивившись на нас, заплакали. Вони стали перед Богом на коліна і, обливаючись гіркими, просили Його повернути нам наші красиві, чисті тіла. А ми дивилися на наших чоловіків і посміхалися їм, щоб ті знали: найстрашніше вже позаду.

Милосердний Бог омив нас своїми сльозами – і загоїв наші рани, і зцілив наші каліцтва. Він зібрав сльози наших чоловіків, і в нього на долоні вони стали чорними і твердими, схожими на каміння з нашої землі. І Він сипнув ці камінці на землю, і вони застукали їй у груди, мов поклик. І тоді наша земля стрепенулася, піднялася і вивергнула важезні брили на голови наших ворогів і змила їх стовпами води з глибоких колодязів. І коли вона очистилася, Бог послав нас на землю насадити там сад, щоб ми могли вирощувати солодкі плоди для наших чоловіків і чудові квіти для наших дітей. І наша земля зраділа, побачивши нас, – тільки для нас вона може родити.

– Знову був важкий день?

– Так, перша екскурсія, до обіду ще нічого, а після обіду – мов сарана якась: камінців набрати, квітів у букети назривати, після себе насмітити...

– А знаєш, я тобі трохи заздрю: ти хоч би з людьми спілкуєшся, нехай і такими, як по обіді, а я все з паперами і з паперами. Інколи мені здається, що керівництво придумує їх тільки задля того, щоб мені була робота. Та хай йому грець... Послухай, може, увечері сходимо в кафе, щоб розвіятися?

– Я б залюбки, але хочу завершити сьогодні переклад із того середньовічного арабського мандрівника, я просто впевнений, що знайшов сторінки, де він описує землю Тих, що ніколи не плачуть.

– Якби не знала тебе так добре, я б образилася або й подумала, що в тебе з'явилася інша...

– Добре, що ти мене гарно знаєш. Я переконаний, що зможу довести, що саме в цих Небесних

садах Піфагор навчався премудрості під час своєї мандрівки Сходом, що тут бував Авіценна...

– Ти, головне, не перегни палю, бо візьмеш – і всю цивілізацію виведеш із цих Садів.

– ... а знаєш, коли я вперше на третьому курсі прочитав легенду про Тих, що ніколи не плачуть, навіть припустити не міг, що це стане найважливішим у моєму житті. У нашому підручнику з антропології вона наводилася як класичний приклад антропоморфізації природних явищ: земля як жінка, рідко йдуть дощі подібно до того, як людина рідко плаче.

– М-м-м, слухай, я все-таки схиляюся до думки, що цю казку придумали з виховною метою, щоб загартувувати дівчаток, бо життя їхнє було явно не мед: ні пральної машини, ні пілососа, ні навіть проточної води. Вірогідно, ця легенда у своїй розвиненій формі була такою собі сукупністю правил для жінки в суспільстві, де її роль чітко регламентувалася...

– Я з тобою не згоден. Тут закладено глибокий метафізичний смисл. Зверни увагу на естетику, на прискіпливість до кольорів у легенді: сині-сині очі і сирій перлиновий одяг.

– Звідки ти взяв перлиновий? Там же йдеться про сирій.

– Він має бути перлиновим, бо вони були прекрасні – у своїй мужності, у своїй вірі, у своїй мудрості...

– Ти просто закохався в Тих, що ніколи не плачуть. Жаль, що я на них не схожа, а то б давно запропонував би мені одружитися...

Я стою у саду на рідній землі. У моєму волоссі – квіти, у моїх руках – соковиті золотисті плоди, у моєму серці – небесна благодать. Вітер жене у височині століття, мов хмари. Пропливають тисячі років. Я дивлюся їм услід із посмішкою – я, одна з Тих, що ніколи не плачуть. Одна з тих, кому ніколи не наверталися на очі сльози від пізнання істини, бо ми її завжди знали.

САКРАЛЬНА ПРАКТИКА

Кость і Лук'ян довго сперечалися, чи брати Юрія із собою. Окрім другорядних розбіжностей щодо того, чи їхатиметься втрьох веселіше, чи навпаки, виникне більше непорозумінь, чи вийде поїздка на трьох дешевшою, чи дорожчою, основною причиною незгоди були різні погляди хлопців на Юрія статус – сина головного архітектора міста. З одного боку, компанійські стосунки з ним могли допомогти Костеві й Лук'яну успішно здати звіт із практики. З другого боку, тісне спілкування з Юрієм могло стати джерелом компромату на них, адже друзі не збиралися поводитися, як ченці.

Суперечку вирішив Юрій. Він налетів на хлопців в університетському коридорі, заледве не збивши їх із ніг.

– Ідемо разом! – весело загукав він. – Обкатаємо мій новенький «ніссан».

Через тиждень практиканти повантажили свої речі в «Ніссан Кашкай», з особливою обережністю розмістили в салоні ящик пива, пообіцяли батькам, що будуть обачливими, а друзям – що відзначать із ними своє повернення, і вирушили в подорож.

Вони ще не знали, куди точно їдуть, прямували на Західну Україну, поближче до Карпат, у яке-не-